

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

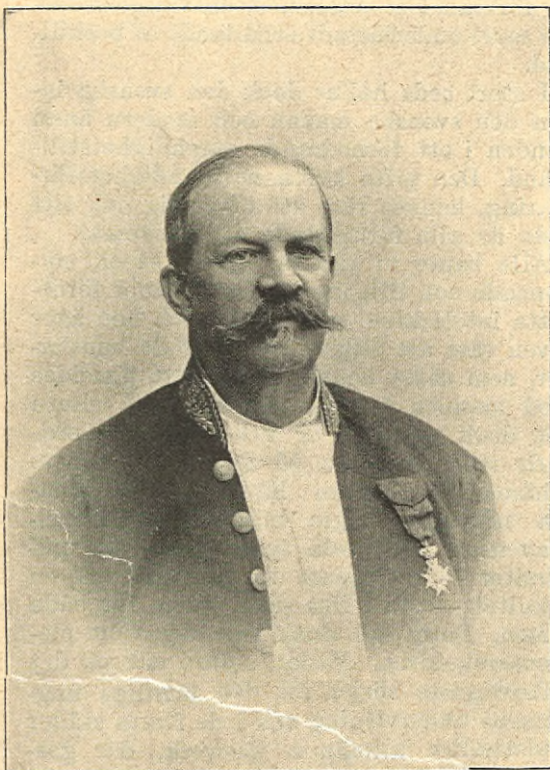
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:R 2 (785).

LÖRDAGEN DEN 11 JANUARI 1902.

15:DE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN KR. 6:— IDUNS PRAKTUPLAGA > 8:— IDUNS MODETIDN. MED PL. > 5:— IDUNS MODETIDN. UTAN PL. > 3:—	UTGIFNINGSTID: HVARJE LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 10 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRKO GATA 16, 1 TR. ÖPPEN KL. 10—5. ALLM. TEL. 6147. RIKS 1646.	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLEKOR. STOCKHOLM IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.
---	--	---	---	--

GREFVE MELKER FALKENBERG.

Hoffotograf Sw. Swensson foto.

GREFVINNAN MARIE LOUISE FALKENBERG,
FÖDD BLOMSTEDT.

FAMILJEN FALKENBERG PÅ BROKIND.

DE SVENSKA HERREGODSEN äro oftast ett med vårt fäderneslands historia. Deras tillkomst är att söka långt bort i forntiden, och våra häfvers mest lysande personligheter hafva knutit sina namn vid deras krönika.

Ett dylikt märkligt herregods är frälsesäteriet Brokind, som innehafves af grefve Melker Falkenberg och är beläget i Östergötland, i Wårdsnäs socken af Kinda härad.

Egendomen kallades fordom Broo, men började under senare hälften af 1600-talet att skrivas Brokind. Denna egendom är utan tvifvel ett af Östergötlands äldsta herresäten, och enligt häfdaforskaren Olof von Dalins vittnesbörd hafva där bott »gamla östgötarjarlar allt intill Thoril och Tatil, östgöta-konungar, som lefde i 10:e århundradet och voro stamfäder för konung Sverker och hans ätt.»

Broo öfvergick sedermera till den mäktiga och stolta Folkungäkten, hvilken innehade godset år 1379, då det för 200 lödige mark silfver såldes af Helga Anundadotter, med

»tillstånd» af hennes senare man Ivar Konungsmark och hennes son Erik (konung Waldemars sons sons son) till riksdrotset Bo Jonsson Grip.

I början af 1400-talet ägdes Broo af riddaren till Kristi graf, danska riksrådet Ficke Johansson Bülow, genom hvars dotter Erme-gaards gifte med riksrådet Måns Bengtsson Natt och Dags egendomen öfvergick till denna ätt. Nämnade riksråd, Engelbrekt Engelbrekts-sons baneman, innehade egendomen omkring 1460.

Under 15- och 1600-talen ägdes Broo af olika ättlingar af släkten Natt och Dags. Efter assessorn Gustaf Natt och Dags död 1694 uppstod arfstvist om äganderätten emellan hans arfvingar och fru Anna Jakobskölds (gift med kaptenlöjtnanten Nils Nilsson Natt och Dags) brorsdotter Helena Rosenhjelm, f. Jakobsköld, hvarunder den sistnämnde till år 1702 bebodde egendomen. Tvisten slutade emellertid så, att Brokind från 1706 tiller-kändes assessor Natt och Dags måg, v. pre-sidenten Henrik Georg Falkenberg, som nämnda år fick laga fasta å egendomen.

Vid hans död därstädes år 1709 tillföll egendomen i arf hans barn, af hvilka dottern Anna Maria, som var gift med fältmarskalken grefve Axel Sparre (död 1728), af syskonen

tillöste sig hela egendomen, hvilken hon äfven bibehöll till dess hon afled 1744. Genom bref af den 18 april 1732 stiftade hon 10 ³/₄ hemman till fideikommiss, hvilket af hennes broder, öfversten Henrik Falkenberg, och trenne systrar år 1744 utvidgades till förmån för sonen och brorsonen, dåvarande kanslijunkaren, sedermera riksrådet, grefve Melker Falkenberg, död 1795.

År 1793 gjorde nämnde grefve Falkenberg ytterligare 12 ¹/₂ hemman till fideikommiss för sina manliga efterkommande.

Å godset, hvars nuvarande hufvudbyggnad uppfördes af Anna Maria Falkenberg och hennes man grefve Axel Sparre, finnes en boksamling bestående af omkring 4,000 band. Äfven finnas ganska rikhaltiga manuskriptsamlingar och pergamentshandlingar, till större delen rörande tyska trettioåriga kriget och frihetstiden. Af målningar märkes i en sal i öfversta våningen en oljemålning öfver slaget vid Breitenfeld. Denna duk finnes reproducerad bland våra å fjärde sidan återgifna bilder från det minnesrika godset.

Många äro de sägner, som förtäljas om egendomen och dess forntid. Så har t. ex. det mäktiga riksdrotset Bo Jonssons namn århundrade efter århundrade till den dag som är fortplantats på folkets läppar. Och ännu vet man att berätta, hur han sjöledes plägade fara mellan sina gårdar Wåsterby, Säby och Broo, samt huru han då lade till på den med vilda fruktträd och löfskog bevaxta Bosholmen, där han, enligt sägen, skulle haft ett hvil- och förfriskningsställe.

En annan sägen bevarar minnet af en Barbro Grip, som vistats på Broo. Hon skall under sin lifstid hafva öfvat trolldom, hvarför hon ock blifvit begrafven utom kyrkogården på ett ställe, som sedan blifvit kalladt Kisthagen. Af folket kallas hon »Pålfrun». För att hon efter sin död skulle hvila i ro och ej störa de kvarlevande, lär man, berättas det, hafva fäst det liket i grafven på det sätt att en påle blifvit slagen genom likkistan och den döda kroppen samt ned i marken. —

Fideikommisset omfattar f. n. en ägovidd af omkring 6,500 tld. Vid godset finnas tegelbruk, kvarn, som går året om, och ett af sten 1867 uppfördt tröskverk samt såg, hvilka verk alla drivas med vattenkraft.

Godset bebos och styres nu af kammarherren grefve Melker Falkenberg och hans maka, född Marie Louise Blomstedt, med hvilken han ingick äktenskap 1872.

VINTERSTYCKE.

NU FÖRBLEKNAR dagens glöd,
vinterskymning askgrå faller,
ännu lyser västern röd
bakom nakna grenars galler.

Svarta fåglar ljudlöst då
sväfva öfver hvita slätter,
klaga sakta i det blå
öfver vinterns bistra nätter.

Bort de svinna. Allt blir dödt,
österns himmel erggrön lyser —
i den tystnad, natten födt,
går jag vägen fram och fryser.

Träden stå som svepta lik,
i ett dödsrum kring jag vankar,
och blott ugglans gälla skrik
svarar mina skrämde tankar.

När de tändas, himlens ljus,
de som ormaögon brinna,
och jag längtar att mitt hus
och dess trygga tröskel hinna.

Hvita armar efter mig
spöklikt tyckas träden sträcka —
kort är skogens sommarstig,
vinterns evigt tyckes räcka!

Dock — nu hör jag Dorrits skall.
Hej, min flicka, du är trogen,
flyg nu öfver drifvans vall
fort till husbond ut i skogen!

DANIEL FALLSTRÖM.

NÅGRA TANKAR RÖRANDE KVINNANS STÄLLNING FÖRR OCH NU. FÖR IDUN AF FANNY CHRYSANDER.

FORTS. OCH SLUT FR. FÖREG. N:R.

DEN INTERNATIONELLA skolan för utbildande af sjuksköterskor — Röda Korset — fick särskildt genom fru Adlersparres bemedling en afdelning i Sverige. Nu är banan öppen för alla, som känna sig villiga och manade för densamma. Till huru stor nytta och välsignelse detta är

GLÖM EJ

att vid närmaste postanstalt
prenumerera på

DAMERNAS

MUSIKBLAD

Populär salongs- och dansmusik m. m.,
af in- och utländska kompositörer,
utgifvet af
ELLEN SANDELS.

Utkommer med ett 12-sid. n:r 2 ggr i mån. till ett pris af 6 kr. för helt, 3 kr. för halft år. Ett 70-tal underhållande in- o. utländska kompositioner för endast 6 kr. Se vidare profnumret, som medföljde n:r 50 af Idun!

för den lidande mänskligheten, därom är endast en mening.

Ifrån sjuksköterskans kall har kvinnan fått taga steget till läkarens. Huru mycken fördom hon än härvidlag haft att kämpa mot, huru mycket det än talats och skrivits om det opassande och okvinnliga uti att kvinnor inträdd på läkarebanan, har dock redan under den korta tid denna bana för dem varit öppen tusende lidande af deras kön välsignat de kunskapstörstande, modiga och människoälskande unga kvinnor, hvilka kanske ytterst med tanken på sina plågade medsystrar nedbrutit de gamla stängande murarne och nu, med männen likställda på vetenskapens grund, upptagit kampen särskildt mot härjande, fördömande kvinnosjukdomar. Snart skall nog ock den tid komma, då vi ej kunna tänka oss möjligheten af att undvara kvinnliga läkare.

En annan viktig gren af vetenskapen om människokroppen och dess sunda utveckling är gymnastiken, och äfven till gymnast får kvinnan nu utbilda sig samt får såsom sådan göra sin insats för samhällets bestånd och sitt eget oberoende. Vid sidan af dessa yrken finnas ännu ett par andra för henne tillgängliga: tandläkare- och apotekareyrket.

Moderlighetens känsla behöfver hon emellertid hvarken inom det ena eller andra af de här uppräknade uppgifva. Tvärtom! »Kvinnans historia» — säger Pontus Vikner — »är kärlek.» Och kärlek och deltagande har hon på alla dessa områden tillfälle att otaliga gånger utöfva och visa i ännu större och vidsträcktare mått än i det enskilda lifvet. Kvinnans inväljande i den kommunala fattigvården är äfven det ett nytt erkännande af hennes duglighet för allmänna värf. I den frivilliga fattigvårdens tjänst har hon alltid stått villig och oombedd samt rört sig och verkat där såsom på ett naturligt och lämpligt område. Underligt tyckes det därför vara, att hon icke förrän på sista tiden tillerkänts lagligt deltagande i fattigvårdsfrågornas rådslag och beslut och således icke heller lagligt ansvar och laglig förpliktelse. Nu har hon det emellertid, och äfven på detta område skall det nog visa sig, att hon ej står där täflande med mannen om platsen i tanke att undantränga honom, utan såsom hans »hjälpare».

De kvinnor, som gjort till sin uppgift att »bereda det kvinnliga inflytandet större plats på samhällslifvets alla områden», skulle dock icke ensamma kunnat uträtta något för sina medsystrar, hade ej ädle och rättänkande män bistått dem och fört deras talan. För att icke nu nämna flera andra, hvilka i tal och skrift gjort viktiga inlägg i frågan om kvinnans rättigheter, och hvarigenom hon förutom rätt till utöfvande af redan antydda kall äfven fått inträda vid post-, tull- och telegrafverken, må här erinras om riksdagsmännen C. J. Svensén och F. T. Borg, hvilka genom sina motioner och anföranden åstadkommit flera för henne viktiga riksdagsbeslut. Så har hon genom deras bemedling ändtligen blifvit likställd med mannen med afseende på sin myndighetsålder. Lagstiftningen här om hade dock så småningom utvecklats sig, ty efter det kvinna 1858 fått rätt att blifva myndig efter ansökan vid 25 års ålder, förklarades 1863 alla kvinnor myndiga vid uppnådda 25 år och 1884 nedsattes på Borgs motion myndighetsåldern till 21 år. Men detta gäller dock blott för den ogifta kvinnan. Huru inkonsekvent den svenska

lagstiftningen är med afseende på kvinnofrågan bevisas bäst däraf, att fastän kvinnan såsom gift förklarats kompetent att råda öfver sig själf och sin egendom vid fyllda 21 år, blir hon i och med sitt äktenskap ansedd såsom inkompetent. Med detta upphäfvades det efterlängtade och tillkämpade myndighetstillståndet, och vid sekelslutet gällde ännu 1734 års lag, som stadgar mannen såsom hustruns målsman och förmyndare. Något begränsadt har visserligen detta hans förmynderskap blifvit genom 1874 års lagändring, hvarigenom hustrun fick rätt att råda öfver egen arbetsförtjänst, något som nog varit till mycken lättnad för den olyckligt gifta kvinnan. Några förmåner ha också beviljats henne nu senast genom 1898 års riksdag, hvilka på samma gång gjort någon inskränkning i mannens målsmanskap. Bland de viktigaste må nämnas: hustruns ovillkorliga befrielse att med sin enskilda egendom svara för mannens gäld, hustruns rätt att ikläda sig förbindelser och hennes ansvarighet därför samt underlättadt erhållande af boskillnad.

I stort sedt håller dock den svenska lagen den svenska maken och modern ännu bunden i ett förnedrande omyndighetstillstånd. Den gifta kvinnans myndighetsförklaring, hennes rätt att öfver sig och sitt råda är allt fortfarande ett önskemål.

Alla banor vi hittills antydt såsom nyöppnade och tillgängliga för kvinnor förutsetta intellektuel utbildning, och hon äger äfven rätt att tillgodogöra sig de kunskaper, som sätta henne i stånd att jämsides med mannen bekläda viktiga värf, ehuru det dock ej ännu är fullt rättvisst ordnad med afseende på dessa kunskapers inhämtande. Äfven härvidlag förekomma nämligen några märkvärdiga inkonsekvenser. Folkskola, seminarium och universitet — det senare så när som på en fakultet — stå i lika mån öppna för båda könen. Detta kan dock icke sägas om elementarskolorna. Medan staten där på det frikostigaste sörjer för den manliga ungdomens undervisning och i de flesta städer underhåller allmänna läroverk, där gossarne erhålla nästan kostnadsfri undervisning, finnes med undantag af den s. k. Normalskolan i Stockholm intet enda statens läroverk för flickor. Det är endast genom enskildt initiativ de högre flickskolorna i allmänhet uppstått, ehuru de nu genom framläggande af ofta upprepade riksdagsmotioner fått sig statsbidrag tillerkändt. Flickornas uppfostran, hvilken blifvit en af deras obestridliga rättigheter och ett af tidens bestämda kraf, blir emellertid genom denna styfmoderliga behandling ifrån statens sida till följd af de höga terminsavgifterna särdeles dyrbar och betungande för föräldrar med många döttrar.

Rättvis fördelning äfven i detta afseende är ett önskemål.

*

Frågan om kvinnans lämplighet på dessa för henne öppnade banor utgör emellertid ett ännu mycket lifligt diskuteradt ämne och har naturligtvis nu såsom alltid ifriga ja- och nej-partier. Ett obetingadt svar vare sig i ena eller andra riktningen kan väl dock svårligen ännu afgifvas. Man står på sätt och vis ännu i själfva öfvergångsperioden; visserligen har den nya rörelsen redan framkallat många goda och vackra frukter på de olika arbetsfälten, men om kvinnan i allmänhet, efter det tvång och

den begränsning det gamla systemet ålade henne, skulle på de nyerröfrade vägarne röra sig litet osäkert eller icke fullt kunna täfla med mannen, vore det ju helt naturligt. Han rör sig på ett af honom fullkomligt känt område, där han vet, att han af ålder har hemortsrätt, hon åter på ett nytt och tillkämpadt, där hon vet, att hon i många fall betraktas som inkräkterska och att tusen misstroagna och kritiska blickar bespeja henne. Men må hon dock alltid, då hon tager sina nya rättigheter i besittning, komma ihåg, att med rättigheter äfven följa skyldigheter och ansvar. Må regeln: »Af den mer hafver fått, af honom varder och mer utkräfdt,» af henne med allvar behjärtas! Och med allt tacksamt erkännande åt alla dem, som kämpat för hennes sak, må hon dock aldrig för-gäta, att någon frigörelse för henne vare sig på ena eller andra området aldrig kommit till stånd, om ej grunden lagts af honom, som genom sitt evangelium och sitt exempel åtog sig den förtrampade och förtryckta kvinnan, återskänkte henne hennes ursprungliga höga ställning och bestämelse och således på ett alldeles speciellt sätt varit kvinnans upprättare och frigörare så inom det borgerliga som etiska lifvet. Och hon borde därför känna icke blott såsom en bjudande plikt, utan såsom ett hjärtebehof att, hvar hon än står i lifvet, såsom familje- eller samhällsmedlem, med stora eller ringa gåfvor, ödmjukt, troget och ärligt i och med sitt arbete tjäna Herren.

FRÅN ETT POLSKT HEM I LITHAUEN. FÖR IDUN AF MARK STERN.

JAG VAR häromdagen borta i ett sällskap — och så blef jag interviewad.

»Seså, berätta nu något utifrån!»

Vi sutto efter middagen, alla mätta och nöjda, damerna i en ring kring förmaksbordet, herrarna litet mera spridda — somliga hade för öfrigt redan försvunnit in i rökrummet. Ingen hade egentligen lust att vara den, som skulle roa de andra, och värdinnan ansträngde sig välment och förgäfvos att få i gång något samtal om väderlek, teater och spiritism.

Så måste jag fram i breschen. Den som fått sätta foten utom det dyra fosterlandets gränser, är ju själfskrifven!

Jag pratade så länge jag orkade, och sedan gick jag hem. Men när jag stod i tamburen, klappade mig värdinnan till ett sista vänligt afsked på axeln och sade:

»Nu vill jag också läsa allt det där i tryck endera dagen!»

Goda värdinna — och andra Iduns goda prenumeranter: här är det, några spridda minnen af landskap, förhållanden och människor österut.

*

Jag drager mig först och främst till minnes en sommar, som jag för ett par år sedan tillbragte hos en morbror på landet i Lithauen, det forna polska, nu ryska Lithauen.

Det är icke något naturskönt landskap, om man som typ för det »natursköna» tager — som mången gör väl det! — t. ex. vår uppsvenska skärgård. För min del är jag ingen beundrare af denna i smått omväxlande natur, bestående af litet skog, litet klippor, litet vatten, litet åker och äng om hvartannat, utan någon storhet eller enhet på det hela taget. Den har ett vänligt söndagslygne, men Gud bevare en från för mycket söndag! Mig tjusa de

stora vyerna, hafvet eller slätten, där färgerna öfver de vidare horisonterna bli så växlande och djupa, där linjerna sträcka ut så långt blicken når och ge sinnet oändlighetsintryckets frid och hvila.

Och så är det, att Lithauen för mig är naturskönt! Icke ett slättlandskap såsom steppen eller prärien, utan en slätt, där den mestadels sandiga (däraf namnet »Hvita Ryssland») marken delvis är tätt skogbevuxen och för öfrigt bruten af åsar och dylika ojämnheter. Åarna och floderna rinna ofta djupt nere mellan tvärbranta stränder. Särskildt minnes jag i det afseendet Düna, som jag på färja passerat.

För mig var en åktur eller promenadtur på vägarna därborta af en särskild tjusning. Det föreföll mig att ligga något af folkvisans enformighet och vemodiga poesi öfver de långa, långa, björkkantade vägarna, öfver de stillsamma, grå byarna och öfver de vida ängarna, där hela dagen får- och svinhjordarna betade. På kvällarna i solnedgången drifvas hjordarna hem till byn igen; för hvar dörr skilja sig ett eller några djur från hopen och hitta hem, själfmant eller hjälpta af barnen, som barfota i sina långa skjortor springa på den breda byvägen. Utanför de små omålade timmerhusens gaflar (som mestadels äro vända utåt vägen, med husets ingång på sidan) sitta kvinnorna efter slutadt dagsarbete och prata sakta.

Där judarna ha sin gata, är det lifligare. Ryssen förefaller fåordig, men juden är desto mera talför. Med rikhaltig mimik och diverse gester stryker han under sitt tal. Hans språk är en förskräcklig tysk rotväliska, som han själf hedrar med namnet semitiska, »semisch». Han är vänlig, öfvertygande och smått förtrolig. När jag åker — eller går förbi en grupp judar i bullersamt samspråk, kan jag ej jämte min hälsning tillbakahålla ett ovillkorligt leende af godmodig sympati. I själfva verket äro de fattiga judarne i Ryssland de trefligaste judar jag träffat! De äro oskrymtadt påflugna och ohöljdt ifriga att lura af en hvad de kunna i fråga om pengar eller fördelar. Man vet det och kan ej förarga sig. Deras förtviflade protester, när man kallar dem skojare (ty i Ryssland skräder man inga ord!), äro i alla händelser roande — och så har man det lugna medvetandet att juden i regel är för slug att direkt stjåla. Det lämnar han åt ryssen, som liksom af instinkt icke kan låta bli att taga det, som kommer inom räckhåll. (Jag talar naturligtvis här om den lägre befolkningen i Hvitryssland, utan att därför skatta åt någon synnerlig hög tanke om den öfrigas redbarhet!)

Som sagdt, juden stjälar icke — han skojar. Han mördar icke, ty han är försiktig och nykter. Hans familjelif är i allmänhet godt och sammanhållningen mellan alla i släkten, ja, i stammen, rörande. Det är detta, som, trots allt förtryck, åt honom bibehåller den makt han eröfrat, därigenom att han lyckats slå under sig all småhandel och industri. Kanske — ja, helt säkert skulle man, om man vore ryss, ha en bittrare syn på denna parasit, som i allt håller sig och hålles främmande för folket själf, och som tyst, men säkert suger dess blod och förlamar dess företagsamhet och handlingskraft...

Men jag har kommit ifrån mitt ämne — kommit in på judefrågan, som jag långt ifrån tror mig kunna behandla, istället för att fortsätta promenaden på den hvitryska landsvägen och de därmed följande orienterande anmärkningarna.

Befolkningen i landet är egentligen och mestadels rysk, ehuru Lithauen under polska

Kvarvarande lager af Vinterkappor

— bortslumpas —

till betydligt nedsatta priser

hos

K. M. LUNDBERG
STOCKHOLM.

konungarikets dagar var polsk besittning och en del polacker ännu finnas kvar. Särskildt ha en hel del af de större egendomarne ännu polska herrar, och dessa hålla så mycket envisare fast vid sin jord som, enligt lag, en polack väl får *sälja*, men icke *köpa* jord inom ryska rikets gränser. Den en gång förlorade fädernetorfvän kan således aldrig för något pris fås igen, och småningom öfvergår tyvärr också — på grund af ekonomiska omständigheter — den ena egendomen efter den andra i ryska händer — hvilket naturligtvis är höga vederbörandes mening!

I ryska hem var jag emellertid icke. Men helt säkert kan det ha sitt intresse att följa mig i ett polskt hem, ett särdeles typiskt, rikt landthem i denna afrok af världen, någonting à la vårt »mörkaste Småland»; dit jag nu ämnar föra mina älskvärda läsare och läsarinnor.

*

Klockan två, efter andra frukosten, körde vagnen fram. Det hade blifvit afgjort, att min kusin och jag skulle åka öfver och göra visit hos släktingarna (eller *kusinerna*, som det helt liberalt kallas ända in i sjätte och sjunde led!) på Czasniki. Stället representerade det närmaste grannskapet och låg något öfver en mil bort — ett litet afstånd, då man betänker, att vägen till närmaste järnvägsstation var öfver fem mil lång, hvilket ändå betraktades som rätt goda kommunikationer.

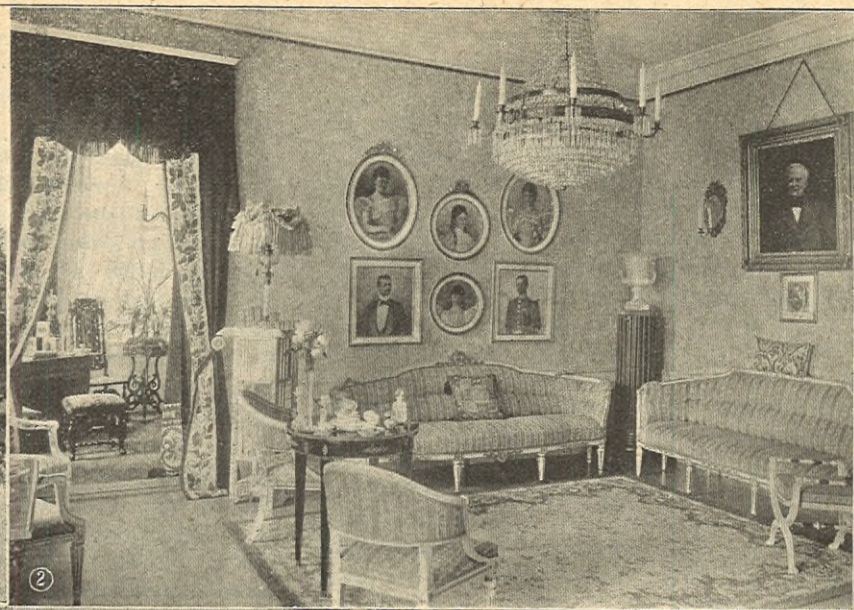
Näväl, det bar i väg på dammiga landsvägar, öfver trasiga broar (eller om bron var för trasig, en liten omväg ut på åkern), genom byar, öfver gulnande fält. Hästarna springa fort — jag tror inte en ryss eller polack skulle särdeles nöjas med den normala svenska hästlunken — och efter en stund åka vi upp på gården.

Något vidare utprägladt sinne för anläggningar, för samverkan till skönhet mellan naturen och det, som bygges upp i dess sköte, har jag icke kunnat upptäcka i Hvita Ryssland. Undantag finnas naturligtvis. Men Czasnikis herresäte, som vi nu åkte upp till, var icke något af dem. Det bestod af ett stort hvitt tvåvåningshus, tämligen planlöst omgifvet åt ena hållet af en trädgård och åt det andra af diverse stall och andra uthus samt slutligen på sin ena sida helt omotiveradt tillbyggt med ett annat lika stort, ännu ej rappadt hus, med hvilket det var förenadt genom en sorts kort, öfvertäckt portgång.

Det såg mycket märkvärdigt ut. På min undrande blick svarade min kusin med upplysningen att, då Czasniki hufvudbyggnad var gammal och dålig, hade nuvarande ägaren beslutit bygga en ny och, af brist på fantasi eller Gud vete hvarför, helt enkelt ställt upp det nya huset på gården alldeles bredvid det gamla. Och som man på ritningarna till nya huset glömt bort all sorts *entrée*, hade man tills vidare låtit öppna en ingång direkt från

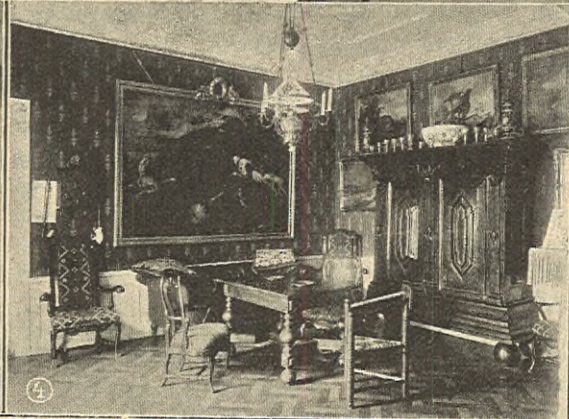
①

②

③

④

FRÅN FALKENBERGSKA GODSET BROKIND I ÖSTERGÖTLAND. SW. SWENSSON FOTO.

1. BYGGNADERNAS YTTRE. 2. SALONGEN. 3. MATSALEN. 4. GREFVENS RUM.

stolar omkring midt i rummet samt i fonden ett glasskåp med ett fåtal böcker, några stolar utefter väggarna samt två hörnhyllor med mer eller mindre prydliga prydnadsfäser. En myckenhet broderade pallar och kuddar i tapiseri och pärlmönster funnos. På väggarna några familjeporträtt, tydligen alla af samma rätt naive konstnärs hand.

Jag tänker mycket få, t. o. m. enkla hem i Sverige skulle förete en så enkel salong. Men den landtliga, obereste polacken, t. o. m. rik och af god familj, har icke behof af skönhet i hemmet. Han låter det vara som det är — lifvet är ett sorts beständigt »tills vidare». Han tänker kanske ibland på att skaffa sig nytt och vackert, men det blir ej af. Och så detta: ingen ser det ju.

(Forts.)

det gamla huset: däraf den öfvertäckta portgången, som »tills vidare», efter ett par, tre år i förbigående sagdt, ännu lär vara kvar!

Historien är sann och rätt typisk, om ej för alla polacker, så för den riktiga polska landtjunkaren. Han tycker ej om besvär och han räsinnerar, om han räsinnerar: »hvad gör det nu *hvar* ett hus egentligen står och *hur* man kommer in i det!..» och »tills vidare» är ju dessutom ett utmärkt ord, som godt kan dragas ända in i oändligheten!

Jag behöfver naturligtvis inte säga en svensk allmänhet, att dessa två stora hus utan stil, bredvid hvarandra på en oordnad gårdsplan, voro något utomordentligt fullt.

Emellertid gingo min kusin och jag uppför en bred trätrappa upp till gamla husets dörr och ringde på. Efter en stunds väntan öppnades dörren af en kvinna, som, när hon fick se oss, ögonblickligen åter försvann. Vi gingo emellertid in i en rymlig stenförstuga eller tambur, där icke ett lif syntes till. Vi hostade, vi tappade parasollerna i golfvet — och blefvo lönade med ett grymtande från något vi trott vara en hög kläder i ett af tamburens hörn. En skäggig och sömrig betjänt reste sig upp från högen, som befanns vara en sorts bädd. Han bar ett tämligen vårdslöst och slitet livré och frågade oss hvad vi ville.

»Är fru W—cz hemma?»

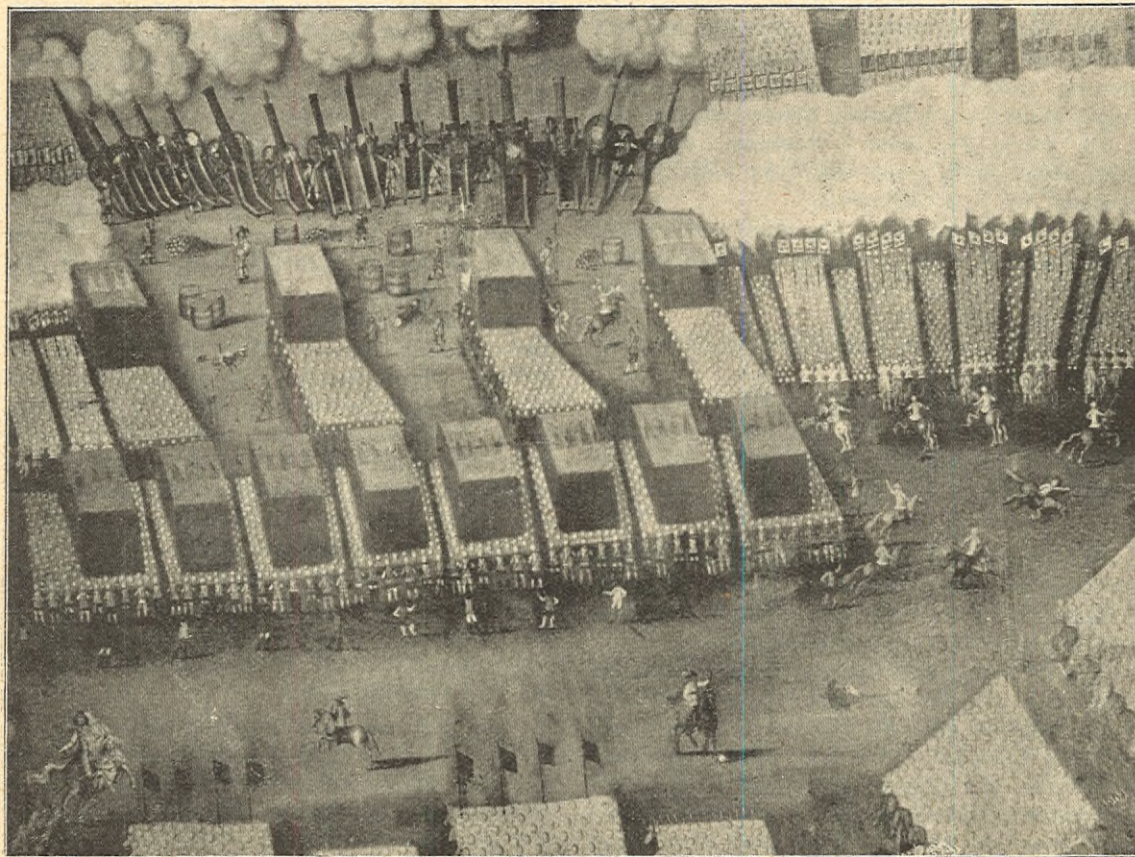
Han såg betänksamt på oss och ropade så, i det han själf aflägsnade sig inåt våningen: »Ivan!»

Långt borta svarade en stämman, som sannolikt var Ivans, ett nyfiket ansikte visade sig i en dörr, ett meningsutbyte om hvilka vi kunde vara utspann sig hviskande bakom dörren, någon ropade på: »Dmitri!» hvarpå allt blef tyst och vi ånyo ensamma i tamburen.

Efter några minuters väntan, under hvilka min kusin upplyste mig om, att släktingarna, i hvilkas hus vi nu befunno oss, voro många gånger millionärer, visade sig slutligen en ung man, som under en ström af välkomstord och

ursäcker bad oss stiga in — hans mor skulle strax komma. Det var sonen i huset, en mycket vacker ung man på 17—18 år med de för polacker typiska rena ansiktlinjerna och fina hårfästet.

Vi fördes — äntligen! — in i salongen. Det var ett stort rum med 3 fönster och mellan fönstren små marmorbord med bronspendyler under glaskupor. Rummets möblering bestod för öfrigt af två grupper bord med län-

SLAGET VID BREITENFELD. EFTER EN GAMMAL OLMJEMÅLNING PÅ BROKIND. LÄNGST NED I VÄNSTRA HÖRNET SYNES GUSTAF II ADOLF TILL HÄST. SW. SWENSSON FOTO.

STOCKHOLMS NYASTE HOTELL.

PALLAS HOTELL är namnet på ett i dessa dagar i hufvudstaden nyöppnadt hotell, som säkerligen kommer att blifva mycket efteröskt af resande från när och fjärran, de där önska bo tyst och centralt och på samma gång komma i åtnjutande af alla ett modernt hotells bekvämligheter. Hotellet är inrymdt i huset nr 37 Klarabergsgatan. Detta hus ligger mellan nyssnämnda gata och Klara kyrkogård samt mellan Klara norra och västra kyrkogator och har sålunda fasader åt fyra håll. Hufvudfasaden vänder sig mot Klarabergsgatan och ter sig, såsom synes af vår afbildning, mycket tilltalande. Huset, som äges af konsul G. S. Arvidsson, har för ändamålet undergått en genomgripande ombyggnad, hvilken på ett lyckligt sätt utförts i gammal prydlig herrgårdsstil af arkitekten Carl Malmström. Bottenvåningen är inredd till butiker, medan de därofvän belägna bägge våningarna, omfattande 30 rum, alla med solid inredning, helt och hållet upptagas af hotellaffären. Denna har öfvertagits af hr K. Fagerström, välkänd för dem, som pläga besöka Grand Hôtel, där han i en lång följd af år varit anställd som hofmästare och gjort sig synnerligen omtyckt af alla.

TILL MIN NYFÖDDA.

DU LILLA BARN, du lilla ljusa sky,
af morgonrodnan burens till vår värld,
skall du i tårar jorden ge din gård,
bli stormmoln eller som en dimma fly?

Du lilla barn, skall som en stjärna ny
högt öfver jordens oro, kif och flärd
du himmelskt ren och klar går fram din färd
och ej som stjärnfall dö i jordens dy?

Hvem vet! Men aldrig, aldrig blir du här
så säll och lycklig, som just nu du är
med trogen modersbarm till hufvudgård.

Och dock jag tror, din framtid mot dig ler,
mitt kära barn, ty i din blick jag ser
en hägring från en högre, bättre värld.

GUSTAF KLINGBOM.

KARL L. LUNDBERG. H. HAMNQVIST FOTO.

JOSEPH SACHS. H. HAMNQVIST FOTO.

AKTIEBOLAGET NORDISKA KOMPANIET OCH DESS CHEFER.

EN NYÅRSÖFVERRASKNING, som vidt om i landet väckt uppmärksamhet och intresse, är underrättelsen, att de allbekanta, hvar i sitt slag redan förut så storslagna hufvudstadsfirmorna *K. M. Lundberg* och *Joseph Leja* från och med detta års ingång sammanslagits under benämning *Aktiebolaget Nordiska Kompaniet* med ett minimikapital af 2,700,000 kr., som öfvertagits af delägarne i de gamla affärerna.

Det syfte, som legat till grund för sammanslagningen, torde helt visst vara detsamma, som framkallat skapandet af de stora konfektions-, mode- och ekiperingsmagasinen utomlands, för hvilka *Bon Marché* i Paris utgjort en af de första förebilderna och som numera existera i de flesta af de stora kulturländernas större städer.

Affärsverksamheten kommer också att ytterligare utvecklas genom upptagande af nya afdelningar och utvidgning af de olika fabrikationsgrenar, som hittills bedrifvits. För att de sammanslagna affärerna lättare skola växa in i hvarandra skall emellertid under detta år rörelsen utan yttre förändringar fortgå i de båda stamhusen vid *Stureplan* och *Regeringsgatan*, hvilka under äganderätt öfvergått till det nya aktiebolaget.

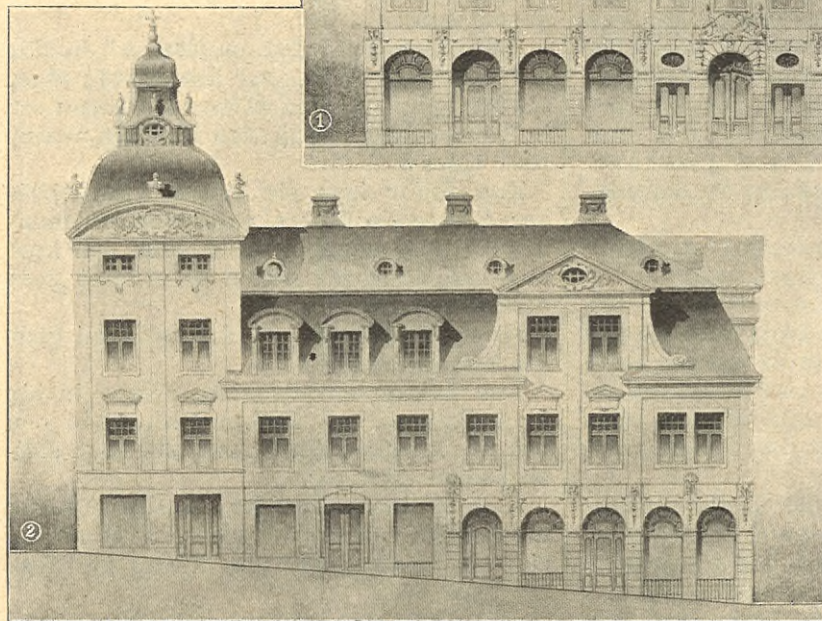
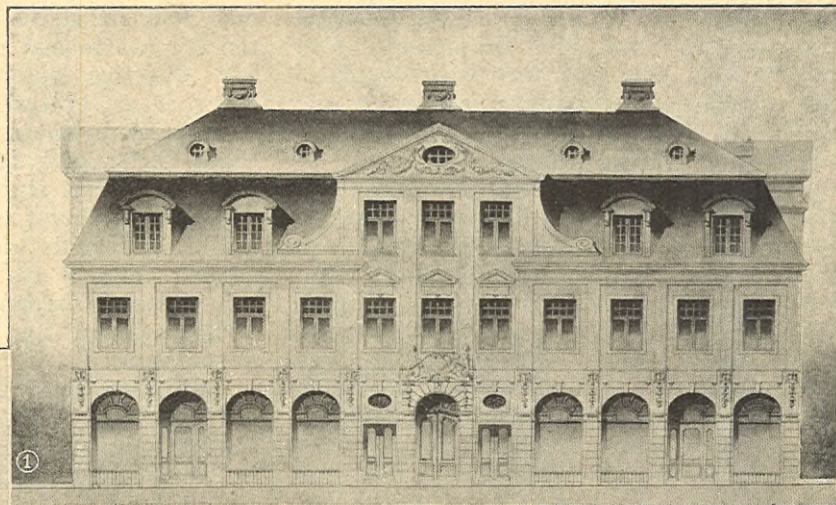
Ledningen af det nya aktiebolaget kommer fortfarande att utövas af de gamla affärernas chefer, hrr *Karl L. Lundberg* och *Joseph Sachs*. Vi meddela här ofvan porträtten af dessa tvänne män, hvilkas namn äro kända och skattade lika vida omkring i vårt land, som deras firmor äga affärsvännen och kunder.

Den *Lundbergska* firman räknar sin upprinnelse från 1843, då *K. M. Lundberg* i *Nyköping* öppnade en garn- och väfnadshandel, som 1854 erhöi en filial vid *Gråmunkegränden* i *Stockholm*, hvilken snart tog en betydlig utveckling, synnerligast efter grundläggarens 14 år senare verkställda flyttning till hufvudstaden. Vid faderns död 1873 öfvertog sonen, den nuvarande innehafvaren hr *K. L. Lundberg*, dennes verk, som han sedan med stor framsynthet och energi allt vidare fullföljde och utvidgade. År 1885 tillkom till den gamla lokalen en i *Storkyrkobrinken* belägen större, tidsenlig lokal, nya artiklar började föras, nya våningar måste anskaffas, och slutligen förfogade firman öfver nio på olika håll belägna lokaler, däraf två filialer.

Efter hand gjorde sig dock behovet af koncentration gällande, och hr *Lundberg* riktade då sina blickar mot *Östermalm*, det moderna *Stockholms* liffigaste och förmögaste stadsdel. En förträffligt belägen tomt förvärfvades vid *Stureplanen*, omfattande ett helt kvarter mellan *Birger Jarls*- och *Biblioteksgatorna*, och 1896 började uppförandet af det affärspalats i moderniserad barockstil, hvilket efter fullbordandet blifvit en af hufvudstadens sevärdheter.

Äfven firman *Joseph Leja* är af respektabel ålder. Redan i början af förra seklet invandrade *Benjamin Leja* från *Altona* och öppnade en galanteriaffär vid *Gustaf Adolfs torg* i *Stockholm*. Sonen *Joseph* var anställd hos fadern, tills han 1852 själfständigt etablerade sig vid *Regeringsgatan* i samma hus, där firman allt sedan dess hållit till, medan lokalerna utvidgats från den ena byggnaden vid *Regeringsgatan* och *Jakobsgatan* till den andra. *Joseph Leja* afled 1864, och affären öfvertogs då af hr *Simon Sachs*, som var gift med *Lejas* dotter. År 1893 blef hr *Joseph Sachs*, hr *Simon Sachs'* ende son, innehafvare af affären i kompanjonskap med sin svåger hr *Arthur Thiel*, hvilken dock lämnade affären med år 1895 för att blifva *Stockholmsutställningens* kommissarie. Sedan sistnämnda år har hr *Joseph Sachs* varit ensam innehafvare af det väldiga handelshuset.

Då nu, som sagdt, den sammanslagna affären kommer att ledas af dessa, hvar på sitt område så dugande och erfarne samt för sina rent personliga egenskaper högt uppborne män, bör man för densamma ha alla skäl att vänta en fortsatt framgångsrik utveckling på de goda gamla traditionernas grundval.

DET NYINVIGDA PALLAS
HOTELL I STOCKHOLM.

1. FASADEN ÅT KLARABERGSGATAN.

2. FASADEN ÅT KLARA
NORRA KYRKOATA.

Fördelaktig lifförsäkring för kvinnor.

Lifförsäkrings-Aktiebolaget

De Förenade.

Stockholm.

Stiftadt af bolagen *Skandia, Svea, Thule, Victoria och Skåne.*Lifförsäkring utan läkareundersökning!
Delaktighet i bolagets öfverskott!

Premiebefrielse vid oförmåga till arbete!

Särskilda dödlighetstabeller äro upprättade för kvinnor, hvarigenom premierna kunnat sättas lägre än för män.

Formulär till ansökningshandlingar jämte prospekt tillhandahållas af agenter och ombud samt efter rekvisition från denna tidnings expedition.

FRÖKEN ELLEN. GENRE AF ELISABETH KUYLENSTIERNA.

DEN bugande hofmannen i Erik Böghs Sanningens Vallfart tröttnar aldrig att upprepa, att så och så blef sanningen behandlad i andra land och under andra härskares, och när jag nu skall teckna fröken Ellens bleka silhuett, säger jag genast lugnande: Hon bor i ett annat land än Sverige, i en annan stad än Stockholm, i ett annat hem än ditt eller mitt, käre läsare!

I det sällskap, där jag första gången såg den unga flickan, var det någon, som sade: »Fröken Gade sitter så långt borta från lampan!»

En skarp röst och ett par hvassa ögon svarade:

»Hvem är fröken Gade? — Å Ellen, min Ellen; jag kunde inte begripa! Kalla henne fröken Ellen, det är hon bäst van vid.»

Förut hade jag icke gifvit akt på den ståtliga öfverstinnans lilla smala skugga; nu såg jag på henne och tänkte, att hon liknade en planta, hvilken ej på länge fått vatten. Hon såg ej uthungrad eller förfrusen ut, endast långsamt förvisnande. Öfverstinnan gaf en kort biografi öfver »flickan», när denna för ett ögonblick lämnade rummet. Det var idel främmande, som åhörde den, men den fina världsdamen i den rasslande sidenklädningen nystade upp detaljerna från Ellens hem, som hade de varit en grå ullgarnsända.

»Egentligen af bättre folk, den lilla, därför tar jag henne med öfverallt. Ett utfattigt hem, sex oförsörjda barn, och knappt kläder på kroppen åt någon. Modern var en slarfva och fadern en goddagspilt, som sköt sig, när inte läckra midagar bjödös längre. De kunde inte nog tacka mig, när jag lofvade att sörja för Ellen. Herre Gud! Det var alltid en mindre att ge mat, och min princip är den, att är man i goda omständigheter, har man inte rätt — ja, jag säger helt simpelt rätt, mitt herrskap, att undandraga sig skyldigheterna mot sin nästa.»

Sällskapet satte öfverstinnan på piedestal, det var hon sannerligen värd.

Fröken Ellen kom in igen — nu var det ingen, som tänkte på att kalla henne annat —; hon satte sig tyst vid sitt arbete, satt där ibland de andra som en främmande fågel och blef icke rödare, icke varmare eller gladare af hemtrefnaden, lampskenet, det muntra samtalet.

Men på sin vakt var hon ständigt, antingen nu öfverstinnans glasögon saknades eller pompadourväskan gled ned på golvet.

Det fanns ingen ungdom den kvällen i sällskapet, men när jag nästa gång såg

fröken Ellen, var det på en ungdomsbjudning med dans hos en af öfverstinnans gifta döttrar.

»Mina flickor gifte sig så tidigt,» brukade alltid öfverstinnan säga, »de visste redan före de tjugu, hvem de ville ha, och jag hade inte annat att göra än hjälpa dem med utstyrseln och ställa till bröllop. På fem år hade vi tre bröllop i huset. Ack ja, då var det inte så tyst som nu; min man lefde, och vi hade vår stora våning kvar. Jag har många gånger saknat den tiden, men ändå säger jag: Gud ske lof, att mina döttrar ha egna hem; gamla flickor är någonting rysligt! — Lilla Ellen får jag naturligtvis behålla, men det är en annan sak, man kan ju inte tänka, att hon skulle bli gift!»

På ungdomsbjudningen var Ellen hvitklädd, en enkel tvättklädning, höghalsad och långärmad, utan prydnader och utan stil; hon tycktes ej ha satt den på med större glädje än om den varit ett stöckförkläde, och jag kom snart underfund med, att den ej var stort annat.

En hvit klädning! Det ligger ungdomsposi, drömmar, lycka och lifslust i de orden, och därför är det också så bittert, när verkligheten tillintetgör deras betydelse.

»Tycker ni om att dansa, fröken Ellen?» frågade jag och beslöt att skaffa henne en kavaljer den stund hon blef ledig från att bära ut och in förfriskningar.

»Ja mycket!»

Svaret kom barnsligt längtansfullt, och de bruna, drömmande ögonen fingo glans.

»Känner ni ingen här?»

»Nej, mig presenterar man inte. Jag hör ju egentligen inte hit.»

»Säg inte så. Ni skall nog få dansa.»

»Ja, jag vet — ett hvarf i kottiljongen, kanske två. Överstinnan säger åt någon af ungherrarna, men tusen gånger hellre låter jag vara än bli uppjuden på det sättet.»

Det hördes på den unga rösten, att tårarna ej voro långt borta, men hon trängde dem dock tillbaka och gick fram till buffeten för att plocka ihop tömda glacesnäckor. Omkring henne ljödo sorglöst skratt och sorl, ett kotteri gjorde upp planer till en cykelfärd, det koketterades och skämtades. Ellen gick förbi med allvarligt ansikte och hårdt slutna läppar.

Så kom upprottets stund, då dansen blir till en hvirflande tarantella, då det ropas: »Mera! Mera!» trots varnande mammor och gnatande pappor.

Öfverstinnan log sitt graciösa världsdamsleende:

»Den ungdomen! Den ungdomen! Ja, där har jag också varit. Jag kan nästan säga, att både jag och mina döttrar ha dansat oss in i äktenskapet. Ack, den lyckliga, rosenröda tiden!»

Hon fällde igen sin svarta plymsolfjäder, kysste sin dotter, värdinnan, på munnen, ett par väninnor på kinden och kom ut i tamburen, där fröken Ellen letat fram ytterkängorna.

»Tack, lilla Ellen! Å, det skall bli godt att komma hem!»

Hon kväfde en gäspning, svepte in sig i supékappan och försvann nickande och charmant genom dörren med sin unga sällskapsdam efter sig.

»Det är bra skönt för en fattig flicka att komma i så goda händer,» sade någon, »jag är viss på, att hon aldrig får höra ett ondt ord.»

»Nej,» ljöd det instämmande svaret, »det

är säkert, och tänk, ett så utmärkt hem; bara den söta, behagliga öfverstinnan att passa på.»

»Men hvad har hon, den unga, för glädje?»

Flere par ögon stirrade på mig.

»Glädje! Ja, det kan man då inte begära att få, när man måste arbeta för sitt bröd.»

Det blef ingen diskussion i ämnet, ty en dylik är gagnlös i sådana fall. Där är nu en gång för alla regeln statuerad, och man kan inte fordra »det orimliga».

Stackars lilla fröken Ellen! Jag tänker mig, hur hon med tårar i ögonen dock aktamt hängde upp den hvita klädningen, och hur hon sedan grät sig till sömns, ensam, trött, förtviflad. Och rundt omkring henne var så tyst, så stilla, som det för öfrigt väl äfven om dagen var i öfverstinnans ljusröda villa med sin hägnande trädgård. Det var något, som smög ut i natten från fröken Ellens lilla kammare, smög sig bort för alltid från hennes sinne: ungdomens ljusa, frimodiga hopp. Det var något, som visnade och miste doft och fägring: drömmens sista röda ros. Sedan somnade Ellen, fattigare än någonsin.

FRU VON DER HAGEN PÅ LANDSORTS FYR. KULTURHISTORISK SKISS FÖR IDUN AF MILA HALLMAN.

JAG HADE senast nöjet att införa Iduns läsare i fru von Eberhards skola. I dag ber jag att för dem få föreställa en samtida till henne, också en kvinna, som arbetade själfständigt, men på ett helt annat område, icke omgifven af silken och flor, af lyxens koketta alster, utan af ett stundom lugnt och stilla, stundom upprördt och vredgadt, alltid majestätiskt haf — fru von der Hagen på Landsorts fyr.

Landsorts fyr, den vänliga ledstjärnan för så mången vinddrifven seglare, det tysta vittnet till mången förtviflad kamp mellan människans, hafvets och luftens lössläppta rasande andar, inrättades år 1669. En man vid namn Johan von der Hagen hade fått »Kongl. Privilegium för sig sampt sine barn och Erfvingar att inrätta och uppbygga en Fyrbock weed Landsort, hvilcken han till fullkommelig perfection bracht;» etc. von der Hagen dog, men änkan hade vant sig vid ensligheten därute, behöfde också medel att försörja sig och sina barn. Genom resolution af d. 2 maj 1683 gaf kongl. maj:t amiralitetet dispositionsrätt öfver fyren, med villkor att v. d. Hagens arfvingar skulle få behålla den samma i åtta års tid, utan att erlägga någon afgift. Inkomsterna voro ingalunda att förakta, ty de förbipasserande fartygen fingo erlägga lastpenningar, om efter bestämd taxa eller i förhållande till fartygets storlek och lastens dyrbarhet kan jag icke säga, men hon redde sig godt, uppfostrade sina barn och skötte sin fyr.

September 1686 blef en pröfningens tid för fru Margareta. Fyren var byggd af trä och elden kom lös. Hur hon lyckades rädda sig själf och sin egendom vet nu ingen, och man kunde ju förmoda att hon lät fyren skötas af någon och själf satt i säkerhet på land, men ingenting ger till känna att så var fallet. Margareta v. d. Hagen var en tillräckligt modig kvinna för att tillbringa sina dagar på klippan i hafvet — och hvem vet? Kanske hörde hon under ensliga mörka höstnätter vågorna sjunga en dyster sång, full af minnen, hvilka med det upplefda makt höllo henne kvar...

Hon gaf sig således icke, utan underhandlade med amiralitetet, som d. 10 mars 1687 underskref ett nytt kontrakt med henne af innehåll, »att hon ånyo på egen bekostnad skulle låta upbygga samme Fyrbock af Steen.» För att kunna göra detta, måste hon gifvetvis hafva förtjänat rätt bra med pengar. Vidare borde hon hålla båken med allt hvad därtill hörde vid makt, också af egna medel. Såsom ersättning för dessa kostnader kontraherades hon alla af fyrbåken fallande inkomster under fyra års tid, åren 1686—1690 och därefter två tredjedelar som förut. Detta kontrakt accepterades i alla delar af kongl. maj:t.

1695 anhåller hon hos statskontoret att som vanligt utfå sina två tredjedelar, men de försiktiga herrarne, som bäst visste hur det stod till med statens medel och hur många som skulle ha del af de samma hade sina betänkligheter. Fastän »Kongl. Rådet och Amiral Generalen, Högvälborne Grefve Hans Wachtmeister» skrifvit statskontoret till och anhållit om assignation till räntekammaren för änkan, kunde statskontoret icke gifva henne sådan utan särskild kunglig ordre. Fru v. d. Hagen ingifver då ansökan till kongl. maj:t och denne ger sitt bifall. Den 3 aug. utfärdar statskontoret anvisning till räntmästaren Schönberg att till fru v. d. Hagen utbetala två tredjedelar af båkpenningarna från Landsorts fyr för 1695 och inrycker i anvisningen en punkt, hvilken särskildt borde »observeras — — — att ingen af hennes private Creditorer, må hafva tillstånd att Sequestera eller erhålla något af samma Medell, på det icke fyringens wedehållande, Commerciens och de trafikerande till skada, der igenom må komma att studsas.» Om således fru Margareta hade några ouppgjorda affärer för egen del, fick hon sköta om dessa bäst hon ville och kunde, det allmänt nyttigas intressen måste först tillgodoses, bestämde »rikshushållaren», alltid sättande staten i dess helhet i första rummet och den enskilde individen i det andra.

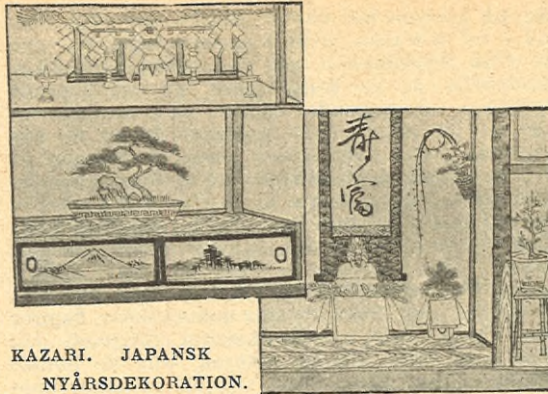
Hennes årsinkomst varierar, men detta år uppgick den till en summa af 2,454 daler 19 öre 18 ²/₃ pgr, utgörande »²/₃ parter af dhe medel, som pro anno 1695 falne äro,» som hennes måg skrifver, då han kvitterar på sin »k. Swär modher Margareta von der Hagens wägnar» den 13 mars 1696.

Om hon i genomsnitt tog in omkring 2,000 daler om året, så kunde icke omkostnaden för båken gå till så stor summa, att hon icke fick en vacker behållning för sig och de sina.

Jag vill gärna tänka mig henne skötande fyren själf, reslig och stark, med något af hafvets djärfva trots i sin hållning, icke rädd att, om så behöfdes, med kraftord återkalla tredskande skeppare till ordningen, och icke håller rädd att i en bräcklig båt ge sig ut för att bispringa en nödstäld. Och kung Karl måtte insett hennes duglighet på den arbetsamma posten, att hon, så kvinna hon var, var en nyttig kugg i hans statsmaskineri.

Iduns romanbilagas pappersformat

har, som våra läsare finna, i och med den nya årgången på det ena ledet något förminskats. Detta har dock ej skett af några besparingssskäl, utan endast och allenast för att vinna ett trefligare och den moderna bokutstyrelsen mera motsvarande format för de färdiga banden. Den något minskade stil, som numera användes vid följetongens sättning, medför för öfrigt, att textmängden i det nya, moderniserade formatet blir fullt motsvarande den i det gamla.

KAZARI. JAPANSK NYÅRSDEKORATION.

NYÅR I JAPAN. BREF TILL IDUN FRÅN IDA TROTZIG OCH THYRA BRANDELIUS.

DET SOLIGA JAPAN, där själfva naturen är leende och där hvarken sorg eller melankoli ännu inträngt i folkets karaktär, hafva de bekymmerslösa och nöjesälskande japanerna skapat åt sig en rad allmänna fester och lustbarheter, hvartill knappast något annat land torde kunna uppvisa motsycke. Förutom de stora högtiderna, i hvilka hela befolkningen deltaga, hafva hvarje stad och by sina särskilda fester, tillägnade gudar och hjältar. Åminnelse- och bemärkelsedagar till människors pris och naturföremåls ära förekomma ofta, och ingen månad finnes, som icke upptager en eller flere sådana. Någon söndag, motsvarande vår, äga de ej, utan är blott den 1:sta och 15:de dagen i hvarje månad en slags helgdag, då besök göras och lyckönskningar utbytas. På dessa dagar brukar man äfven tillstålla gästbud, bröllop och sammankomster, ty allt, som har lust och glädje till mål, anses vara särskildt välbehagligt för gudarne. Därför firas icke heller annat än glädjefester i Japan, och den första, viktigaste och största af dem alla är Shogatz, nyårsfesten.

Med kejsardömet återupprättande antogs västerns tidräkning, och fira japanerna nu sitt nyår vid samma tid som vi. Det är endast på vissa orter i det inre af landet, man ännu af gammal vana firar nyårsfesten, i likhet med kineserna, i medlet af februari.

Tillrustningarne för nyårsfirandet börja redan några veckor förut. Husen prydas med röda lanternor, grön bambu och hvita vimplar, hvarigenom gator och butiker få en festligare prägel. Kommercen blir lifvigare, ty allting kan nu köpas billigare än vid något annat tillfälle under året. Hos bagaren börja de hvita, runda »machi»kakorna att fylla bord och lådor, och hos konditorn täckes disken af mångfärgad konfekt, hvilken med utomordentlig smak är ordnad i askar och korgar. Stora, hvita påsar samt korgar, innehållande ägg och frukt, stå öfverallt framsatta i butikerna, alla försedda med det 5-trådiga bandet och det röda märket, hvilket utvisar att varorna äro afsedda som skänker till de bästa kunderna. Då nyårsdagen nalkas, planteras utanför hvarje hus, på hvar sin sida om ingången, unga tallar eller understundom gröna bambustammar med snedhuggna toppar. Denna dekoration kallas »kado-matzu» och är sinnebild, såväl i Kina som i Japan, af ihärdighet och beständighet. Till tallen och bambuns goda betydelse, bidraga ock, att tallens barr och bambuns löf till och med under den strängaste vinter förblifva friska och gröna. Framför husen sträckas tjocka rep, från hvilka fransar af strå, ormbunkar och hvita pappersremсор nedhånga, och öfver dörren fästes ännu en symbolisk dekoration, benämnd »shimo-kazari». Den består af ormbunkar, apelsiner, murgröna samt ett slags hummer, hvilket allt har en lycklig betydelse. Repet spännes framför boningshusen till sinnebild af det rep, hvilket en gång säges hafva blifvit sträckt framför grottan, hvarur solgudinnan, Amaterazu, framträdde. Det skulle hindra solgudinnan att återvända till grottan, på samma gång de onda andar, som sades bebo grottans inre, afstängdes från den yttre världen. Repet begagnas nu i hvarje Shintotempel, för att skydda helgedomen från onda inflytelser, och bildar en gräns, som intet dåligt eller orent kan öfverstiga.

Inuti boningshusen återfinnas i miniatyr samma symboliska »kazari». På ett långt, hvitt bord ligga först machi- eller riskakorna och ofvanpå desamma äro ormbunkarne, hummern och apelsinerna uppstoppade. Hummern med sin krökta rygg är symbol af långt lif, de öfriga föremålen af framgång och rikedom. Japanen, som älskar att uttrycka sina tankar genom symboler, har ännu en dekoration placerad bredvid den nämnda. I en stor

A. B. MAX SACHS STOCKHOLM

Guldmedalj Stockholm 1897.

Guldmedalj Paris 1900.

NYHET!

Salongsmöbel — Prinsessans modell — finpolerad mörk mahogny — äkta bronsbeslag — klädd med prima halvsiden — bestående af: 1 Soffa, 2 Fätöljer, 4 Stolar, 2 Taburetter samt 1 Salongsbord. Komplet 725 Kr.

Förfrågningar besvaras omgående.

blomkruka äro nämligen planterade miniatyrträd af tall, plummon och bambu och det på ett så skickligt och smakfullt sätt, som endast kan åstadkommas af en japan. Tallen, hvilken reser sig rak och kraftfull mot höjden, är sinnebild af styrka och ärelystnad, men symboliserar på samma gång himlen; plummonträdet, som är jämförelsevis lågt, fint och vackert, betecknar kvinnan, men är äfven symbol af människosläktet; bambun, till hälften gräs, till hälften träd, är med sina nedåtvända blad att jämföra med jorden. Det betecknande tretalet återfinner man således hos japanerna, liksom hos oss. Äfven förekomma ofta fem- och sju-talen vid anordningarne hos japanerna.

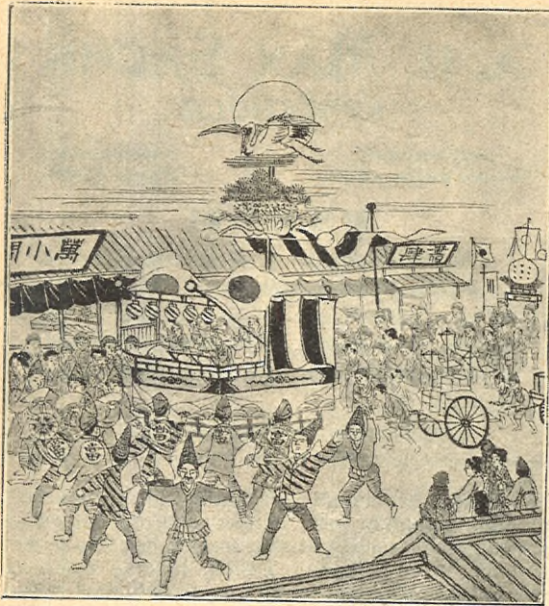
Redan tidigt på nyårs morgonen äro familjens medlemmar uppe och samlade till festmåltid, hvilken består af riskakor, fisk, grönsaker samt ett särskildt vin, kalladt »toso». Det innehåller sju slags kryddor och säges vara ett värn mot sjukdomar och annat ondt. Man är iklädd sina heldagsdräkter af siden och crêpe, och efter måltiden börja besöken hos släktingar och vänner, hvilka under djupa bugningar hälsas med lyckönsningen »Omedeto». De japanska gatorna blifva snart skådeplats för den lifligaste rörelse, och ju längre morgonen framskrider, dess mera ökas sorlet och människovimlet. På allas ansikten återspeglas glädje och munterhet, och alla enas att af fullaste hjärta hälsa det nya året välkommet.

Det betraktas som en stor lycka att nyårs morgonen få se den uppgående solen, och i anledning häraf skynda män och kvinnor till någon plats, där de kunna uppfånga hennes första strålar. I Kobe brukar folket strömma ut till ett gammalt, af åldriga furor omgivet tempel, Nagata, beläget på ungefär ¹/₂ mils afstand från staden. Där hålles äfven den sedvanliga nyårsmarknaden »toshi-no-ichi», och från tidigt på morgonen till mörkrets inbrott vimla människoskaror därute. Folkets upprymda, festliga sinnesstämning är smittande, och för dem, som äro vana vid nordens köld och snö, blir den japanska nyårsdagens strålande sol, grönskande träd och höga, klarblå himmel alltför lockande.

Vid senaste nyårsfesten var det icke tillåtet att färdas åkande ända upp till templet, utan man måste lämna sina vagnar ett stycke därifrån på en plats, hvarest med stora bokstäfver stod anslaget: »förbjuden väg för åkande och annan

NYÅRSMARKNAD I JAPAN.

JAPANSKA NYÅRSUPPTÅG.

boskap». Hela tempelavnyen var på båda sidor kantad med marknadsstånd, mellan hvilka en brokig skara trängde sig fram upp emot templet för att där först förrätta sin andakt. Tempelklockans dofva klang genljöd i rymden, och öfver människorösternas sorl hördes de ständiga handklappingarne, hvarmed de bedjande vilja väcka gudens uppmärksamhet. En handfull risgryn samt några cash (ett mindre mynt) voro de offergåvor, som inkastades i templet, hvars hela golf nästan doldes däraf. På båda sidor om altaret, där det vanliga »kazari» var framsatt, förekomma säckar, innehållande ris, samt vinfat, hvilka af förmögnare personer offrats åt gudarne, men af hvilka Nagatas präster säkerligen drogo största vinsten. I de angränsande rummen befunno sig prästerna själfva, iförda sin hvita festskrud och ifrigt sysselsatta med att åt den församlade menigheten sälja lyckobref — smala hvita papper, instuckna mellan en uppriktad bamhu —, hvilka lyckobref sades tillförsäkra köparen framgång under det kommande året. Äfven nere i marknadsstånden gjordes storartadt geschäft. Här såldes allehanda nyårssymboler, friska bambukvistar, behängda med lyckofigurer i rött och guld, miniatyrgudar och helgonskrin, konfektyrer m. m. En ofta förekommande artikel var en liten hvit katt, i sittande ställning med ena tassan upplyft, liksom ville han tillönska hvar och en »good luck». Och när japanen sedan, sjungande, ofta skrälande, återvänder till staden, är han belastad med bambugrenar, ballonger, lyckoskatter och leksaker af alla slag, hvilka i olika färgskifningar fladdra kring hans jinrikisha.

När dagen mörknar och ljusen tändas, samlas gamla och unga till skämt och lekar, och ett kortspel, kalladt »utagaruta», spelas den kvällen med förkärlek. Den olycklige, som förlorar, måste foga sig i att hans ansikte färgas med svart bläck. Så har årets första dag förgått, och alla tillförsäkra hvarandra med öfvertygelse och bedyranden, att de aldrig firat ett roligare nyår.

Festen varar dock ännu i tvänne dagar. Upp-

tåg på gatorna äro därvid ganska omtyckta. Man ser t. ex. två män, iklädda gammaldagsdräkt med de vida benkläderna och den svarta topphatten, företrädda af en trumslagare, gå paraderande omkring, afsjungande sånger och erbjudande sig att för några cent uppsända böner för ens framtida lycka. Ett annat omtyckt folknöje är den så kallade »lejonans», då aktörer, beklädda med stora masker i form af lejonhufvuden, gå från hus till hus och i takt med flöjtens och trummans ljud sjunga komiska sånger, eller utföra groteska danser och pantomimer. Till och med själva brandkåren uppträder och lifvar gatorna med sina föreställningar. Bärande sina dekorationer, flaggor och stegar, rusa brandsoldaterna sjungande och skrikande fram genom gatorna, tills de hunnit någon öppen plats. Med tillhjälp af hakar uppresas och fasthållas där de långa stegarne, hvar efter några utsedda män ur kåren klättra, viga och lätta som katter, uppför den gängliga ställningen. Högst däruppe utföra de sina gymnastiska rörelser och språng med en smidighet, skicklighet och djärfhets, som komma de församlade åskådarna

BOLLSPEL VID NYÅRET I JAPAN.

att jubla af beundran. Det händer dock ej sällan att en eller annan sätter lifvet till vid sina luftiga språng uppe på stegen.

I de större städerna är det bruk den 2 januari att köpmännen då utsända de första varorna »hatsuni» till minuthandlarna. Varorna äro lastade på stora vagnar, dragna af oxar, hvilka i sin ordning äro prydda med flaggor, hvarå står att läsa den firmas namn, som utsändt varorna. På främsta vagnen trona högt lyckans symboler, sådana som de 7 lyckogudarne, den uppgående solen, tallen, hummern etc. En skara män tillhörande firman, följa i procession, alla iklädda lika kostymer. Då de än under sång och oväsen och än under flöjters och trummors ljud tåga genom gatorna, påminna de starkt om de religiösa processionerna i de katolska länderna i Europa.

KORTSPEL VID NYÅRET I JAPAN.

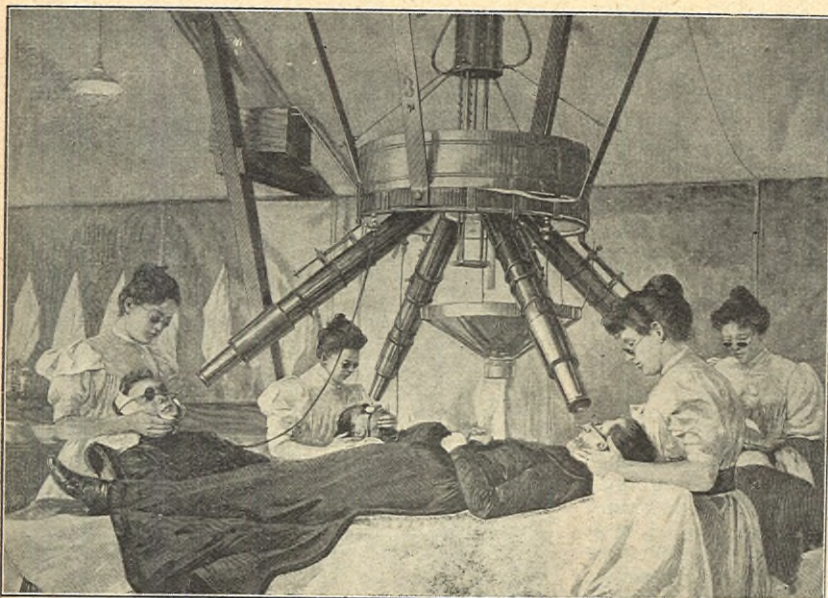
Samma afton höres oafbrutet på gatorna ropet »otakaro, otakaro», och man utbjuder till salu tafior, föreställande båten med lyckans 7 gudar, hvilken säges framkalla lyckliga drömmar, om man lägger den under hufvudkudden. På den 7:de dagen kokas och ätes inom hvarje familj 7 sorters grönsaker, bland hvilka äfven rofvor, rädisor, selleri och persilja förekomma. Denna grönsaksblandning anses såsom ett kraftigt medel till fördrifvande af sjukdomar och plågor.

ETT FINSENINSTITUT I STOCKHOLM.

STOCKHOLMS STADSFULLMÄKTIGE ha nyligen anslagit ett belopp af 4,800 kr. till upprättande af en Finsenanstalt i sjukhuset S:t Göran, hvadan det är att hoppas, att ej så få af våra hittills som obotliga ansedda lupussjuka skola komma i åtnjutande af den läkande ljusbehandlingen.

För cirka 6 år sedan framträdde doktor N. R. Finsen i Köpenhamn för första gången med den geniala metod för botande af lupus, som skulle göra hans namn världskunnigt. Dittills hade den fruktansvärda tuberkulösa sjukdomen, som företrädesvis angriper ansiktshuden, behandlats medels bränning eller bortskrapande af de angripna partierna, ett medel, som förutom att det förorsakade stark smärta, sällan verkade fullständigt botande.

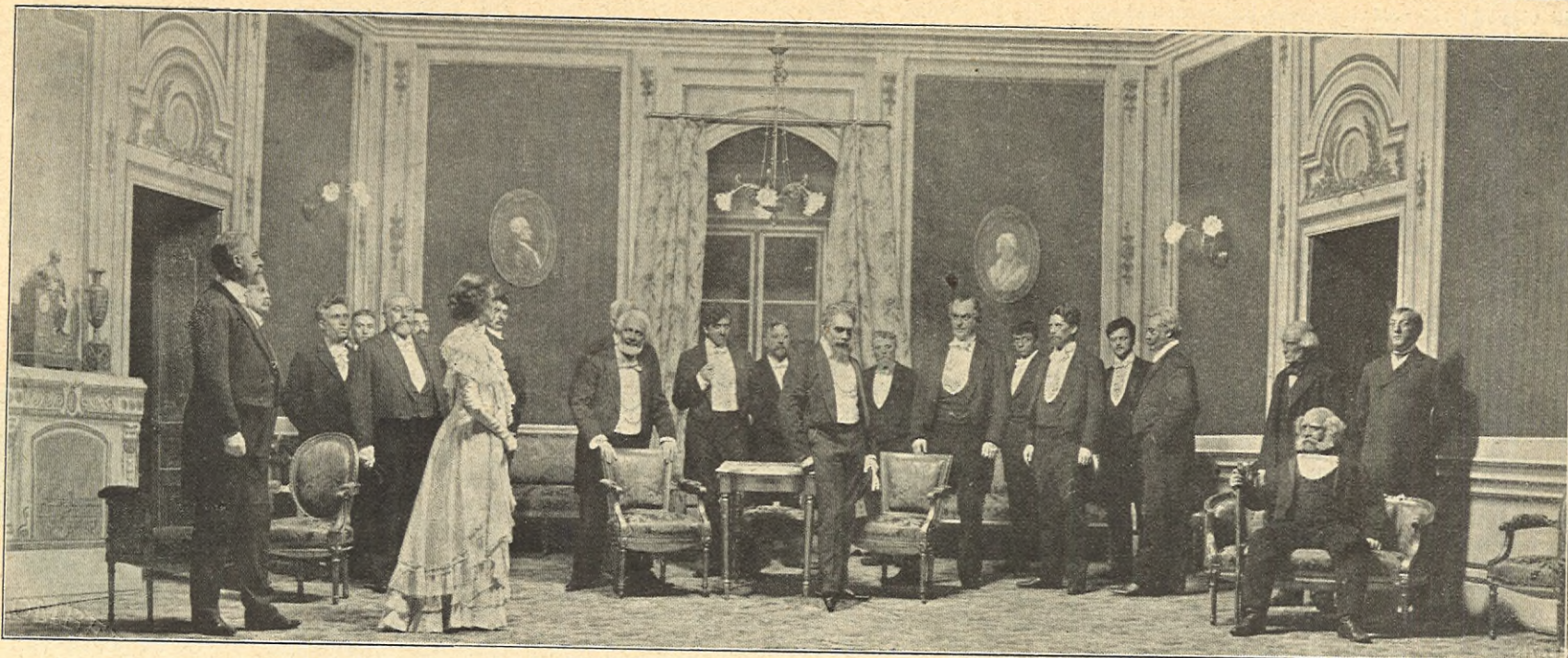
Det var i laboratoriet Finsen anställde sina första experiment, hvilka ådagalade, att tuberkelkulturer kunde dödas genom att utsättas för ett mycket starkt ljus, vare sig solljus eller elektriskt. Härifrån till införandet af ljusbehandling i kliniken var visserligen ett

LUPUSBEHANDLING MED FINSENAMPOR.

LUPUSBEHANDLING MED SOLLJUS I DET FRIA.

BJÖRNSTJERNE BJÖRNSONS SKÅDESPEL »PAUL LANGE OCH TORA PARSBERG» PÅ SVENSKA TEATERN. ANDRA AKTENS SLUTSCEN.
FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

långt steg, hvars uttagande fordrade nya rön och experiment, men resultatet blef i allo tillfredsställande.

För behandlingen af lupus enligt den Finsenska metoden erfordras en elektrisk lampa af utomordentlig ljusstyrka — icke mindre än omkring 50,000 normalljus eller lika mycket som ljusstyrkan hos Eddystones berömda fyr. Från denna lampa utgå fyra s. k. koncentratorer: rör, innehållande ett linssystem afsedt att koncentrera ljuset och dessutom filtrera det, d. v. s. aflägsna de strålar, hvilkas närvaro i ljuset för behandlingen äro till olägenhet, sålunda t. ex. värmestrålarne, hvilkas närvaro skulle skada patienten. De bakteriedödande strålarne äro de violetta och de ultravioletta (de för oss osynliga »kemiska» strålarne). Det är dessa som, genomträngande huden, uppsöka äfven de i dennas djupare lager befintliga bakterierna och göra ett slut på dessas förstörande verksamhet i väfnaderne.

D:R FINSEN.

För att det helande ljuset skall kunna behörigen genomtränga den angripna huden, erfordras vanligen en tid af 1 à 1½ timme. Under denna tid ligger sålunda vid hvarje särskild seance patienten med det angripna partiet utsatt för koncentratorns strålar. Beror på sjukdomens säte och fallets svårhet, erfordrar behandlingen dagliga seancer under en till flere månader. Efter denna tid är tillfrisknandet i de flesta fall fullständigt och sjukdomens återuppträdande är tämligen sällsynt.

Finseninstitut finnes för närvarande, förutom i Köpenhamn, upprättade i London, Paris, Berlin och Petersburg. Den anstalt, som nu på initiativ af öfverläkaren vid S:t Görans sjukhus, d:r Magnus Möller, skall upprättas i Stockholm, kan till en början af ekonomiska skäl ej bli så stor. I förstone kommer man sålunda att förfoga öfver blott en lampa, hvilket tillåter en behandling af fyra patienter åt gången eller tolf om dagen.

Kostnaden för en Finsenlampa är nämligen, till följd af den stora strömstyrka, som erfordras, ganska betydlig, hvartill kommer att för hvar och en af de samtidigt behandlade patienterna kräfvades en sköterska — här alltså fyra.

Redan om några veckor väntas behandlingen å den nya anstalten kunna taga sin början.

En af våra Finsensbilder återger några patienter, liggande i ställning att mottaga den intensiva ljusstrålningen från lampan. Å en annan bild framställes en likartad behandling i fria luften, men med den skillnaden, att det i stället är solljuset, som i koncentrerad form riktas på de lupussjuka kroppdelarne.

BLÄCKFISKEN. SKISS FÖR IDUN AF SIGNILD.

HELT NÄRA ett af fönstren i Norrlands nationssal suto fyra unga studenter tillsammans kring ett bord, hvar på några tidningar och tidskrifter lågo kringspidda. Tre af dem rökte och pratade, men den fjärde, en vacker sjuttonåring, deltog endast föga i samtalen. Hans liffiga minspel och uttrycksfulla ögon visade dock, att intet undgick hans uppmärksamhet.

»Således, Bertil Inger, du skall bli teolog. Då kan jag säga dig, att våra vägar ej ofta komma att korsas.»

Den talande, juris studeranden Olle Bark, gemenligen O-lagus kallad, fäste sina skar-

pa, bruna ögon på ynglingen midt emot honom och drog ena mungipan uppåt på ett högst försmädligt vis. Den tilltalade — en blond, kraftigt byggd ungdom med ett friskt, gossaktigt utseende — rätade på sig, tillkastade den andre en utmanande blick ur sina blå ögon och sade:

»Så, du tror inte, att en teolog kan umgås med folk af andra fakulteter?»

»Kära du, gamla teologia har snart spelt ut sitt sista kort. I vår tid är hon inte gärna sedd utom kretsen af sina få vapendragare. Teologerna här vid universitetet äro just ej heller ägnade att göra många proselyter; antingen äro de tungser, så tråkiga, att man kan somna vid deras blotta åsyn, eller ock äro de lebensbröder, sju resor värre än alla andra.»

Bertil Inger rodnade af harm.

»Det där är osanning,» utbrast han besinningslöst, »och är det ej lögn, så skall det bli, ty jag

SCEN UR TREDJE AKTEN MELLAN PAUL LANGE (HR A. DE WAHL) OCH TORA PARSBERG (FRÖKEN G. LUNDEQUIST). A. BLOMBERG FOTO.

DEN FÖRSTA ROLLBESÄTTNINGEN.

»ANDERSSON, PETERSSON OCH LUNDSTRÖM».

DEN SENASTE ROLLBESÄTTNINGEN.

(Se Teaterafdelningen: Södra Teatern.)

I »Romeo och Julia» hade vi häromdagen tillfälle att i de båda titelpartierna höra hr *Malm* och fru *Forsell*, f. *Carlström*. Den förre redde sig på det hela taget riktigt bra som Romeo. Högtonerna attackerades mera distinkt och med mindre åkning upp på tonen än förr. Julias parti öfversteget däremot fru *Forsells* krafter. Den unga sångerskan har i en sådan roll nog det yttre för sig. Men det är ingalunda tillräckligt med en ungdomlig och intagande apparition. I ett så melodifagert och maktpåliggande parti som Julias är det framför allt nödvändigt, att stämman räcker till, och det är just hvad den här ej gör. I sig själf liten och spröd pressas den i höjntonerna, så att den verkar klanglös. Dyliga öfveranstängande prestationer måste förstöra äfven det bästa röstmateriel, som ännu är stadt i utveckling. Utvecklingen bör gå steg för steg, det är den enda sunda, eljes riskerar man, att förefintliga brister aldrig kunna afhjälpas. Fru F. har alldeles för tidigt betungats med stora och fordrande partier, och detta kan komma att hämma sig.

Nyårsdagen kom med en repris af *Verdis* »*Ernani*», som ej gifvits på sju, åtta år. Jämte en hel del banala saker i musikaliskt hänseende — att nu ej tala om det blodiga slutet i handlingen, starkt påminnande om gamla studentspex — finnas åtskilliga melodiska nummer, som nog i förening med det goda utförande, som under hr *Nordqvists* ledning kommer operan till del, kunna bidra till att hålla *Verdis* föråldrade skapelse uppe. (Hvarför ej hellre taga upp någon af samma tonsätters operor »*Otello*» eller »*Falstaff*»?) Reprisen fick emellertid ett visst nyhetens behag, därigenom att tvänne af huvudpartierna blifvit nybesatta. Hr *Ödmann* utförde sålunda f. f. g. *Ernani* och hr *R. Strandberg* likaledes f. f. g. konung *Karl V:s* parti. Den förre var vid förträfflig röstdisposition och gaf en alltigenom god bild af den förviste hertigen-röfwaren. Som *Karl V* hade hr *Strandberg* sin andra debutroll, och vi konstatera med nöje, att utförandet af densamma utföll ovanligt lyckligt. Framställningen af den unge konungen, som vid nitton års ålder väljes till romersk kejsare, var i dramatiskt hänseende väl genomtänkt; men särskildt öfverraskade hr S. med utförandet af det vokala partiet. Stämman, som förstärkt nog från tenor omlagts till baryton, klingade fyllig och vacker, föredraget var musikaliskt, intonationen ren och fast samt uttalet, om man bortser från en mindre läspning, ganska tydligt. Debuten måste betraktas som lyckad, och debutanten förtjänade väl det uppmuntrande bifall, som kom honom till del. *Silvas* och *Elviras* partier utfördes som förut af hr *Sellergren* och fru *Ostberg* och voro sålunda i goda händer. Särskildt hade den senare tillfälle att briljera med sin sångkonst. Någon liten indisposition gjorde sig måhända märkbar genom en viss skärpa i höjden. Operan gick för öfrigt i sin helhet bra.

Detta omdöme kan dock ej tilläggas den andra föreställningen af *Tschaikowskys* opera »*Jolantha*», hvilken företedde åtskilliga brister och

slitningar. Bäst lyckades titelpartiets innehafvarinna fröken *Scårdström*, hvilken gaf en såväl i dramatiskt som musikaliskt afseende lyckad tolkning af kung *Renés* blinda dotter. Öfver hela framställningen hvilade skär poesi, och sångpartiet utfördes på det hela taget tillfredsställande. Stämman är ej stor, men har en varm och vacker klang och endast de högsta tonerna låta stundom något pressade. Hr *Sellergren* och *Söderman* fyllde väl sina gamla uppgifter som kung *René* och den mohriske läkaren. Äfven hr *Lejdström* var godt på sin plats som hertig *Robert*; han bör dock akta sig att låta en på sista tiden framträdande benägenhet att forcera rösten taga öfverhand. Hr *Bratbost* hade i *Vaudemonts* parti en allt annat än lycklig afton, och angående hr *Ericsons* och *Nygrens* sångprestationer är det bäst att tala så litet som möjligt. Reprisen af »*Jolantha*» är emellertid väl på sin plats, intressant som den är både genom sin melodirikedom och sin ypperliga instrumentering. Det är ej mer än rätt och billigt att den slaviska racens främste representant på tonsättningens område är företrädd å k. teaterns repertoar.

BJÖRNSTJERNE BJÖRNSONS RYKTBARA POLITISKA DRAMA »PAUL LANGE OCH TORA PARSBERG» — för hvilket intresset än ytterligare spänts genom den föga uppbyggliga strid, som nyligen förts kring detsamma i Norges hufvudstad — gick i slutet af förra veckan för första gången öfver Svenska teaterns tiljor. Det blef en obestridlig, en stor succés. Och en succés, dess bättre ingalunda bygd på någon sumpig skandalbotten, utan helt och hållet på verkets egen inneboende djupa och ädla patos och på den varmt förstående tolkning, hvartill det visade sig äga makt att hänföra framställarna. Det faktiska underlaget och innehållet af det ryktbara skådespelet äro för bekanta, att här behöfva närmare antydvas — vare nog att säga, att den upprättelse efter döden, som diktaren velat gifva sin vän politikern, hvilken på grund af sin naturs alltför stora vekhet och ideal läggning blef ett blodsoffer för förföljelsen, förtälet och hänsynslösheten i det offentliga lifvet, genom skaldens intuitiva djupsyn och allmänt mänskliggörande konst blifvit till ett glödande försvar för allt det fina och goda i människohjärtans hemligaste djup mot lifvets brutalt förtrampande makter. Säkertligen skall också »*Paul Lange* och *Tora Parsberg*» engång erkännas som ett af sin geniale upphofsmanns mäktigaste och mest gripande verk.

Det utförande, dramat nu erhöi å Svenska teatern, var detsamma tillfullo värdigt och bekräftade ännu engång den kända företeelsen, att de konstnärliga krafterna växa med uppgiften. Som *Paul Lange* hade hr *de Wahl* en af sina allra yppersta aftnar: manlig värdighet och ädelhet, vekhet och grubbelsjuk känslighet sammangötos trovärdigt och verkingsfullt till den motsatsrika natur författaren tecknat. Af *Tora Parsberg*, den allförstående och allförlåtande kvinnliga kärlekens ljusomstrålade representant, gaf fröken *Lundequist* en illuderande bild, storstiladt upphöjd, ädelformad i

HYLIN'S Lanolin-Glycerin-Tvål

i stänger.

Mild och välgörande för huden.

Hylln & C:os F. A. B.
Stockholm.

hvarje linie. Det enda man kanske skulle ha kunnat önska ytterligare vore en något rikare detaljering, en något känsligare åtbördernas och anletsdragens spegling af själsrörelsernas böljegang i de djupast upprörda momenten.

Styckets hela ensemble var för öfrigt erkännansvärd. Hr *Scennbergs* varmt manlige *Arne Kraft*, hr *Riegos* bitande skarpe »gamle Storm», hr *B. Olssons* rättframme *Sjöbjörn* till kammarherre, fru *Sandells* fint originella gamla biskopinna, hr *Klintbergs* ettersprakande tidningsman — alla bidrogo förtjänstfullt till den karaktärsfulla helheten.

Vår specielle fotograf återgifver i dagsnumret ett par af den högtintressanta premiérens stora scener: andra aktens slutscen i *Tora Parsbergs* salon, i det ögonblick då de sammangaddade politiska fienderna låtit sitt hats mina springa framför *Paul Langes* fötter, men den högsinta, älskande kvinnan räcker honom sin arm till en stolt upprättelse, samt den gripande scen i tredje akten, då *Tora Parsberg* på knä inför sin älskade söker intala hans förtviflan nytt lifsmod, ny tro på sig själf i den ojämna striden mot de mörka makterna — den strid, i hvilken han dock till sist, trots allt, dödshetsad faller.

SÖDRA TEATERN. Den odödliga trion *Andersson-Pettersson-Lundström* har nu änyo uppenbarat sig å den scen, där de tre vagabondtyperna tillförene firat så många triumfer, och det är med anledning af denna deras glada reentré vi i dag presenterat dem i våra spalter.

Och näppeligen hade direktionen kunnat finna humorigare tolkare för dessa ett svunnet sekels humoristiska gesällnaturer än hrr *O. Bäckström*, *V. Lundberg* och *J. Hagman*, af hvilka den förstnämndes *Lundström*-typ ovillkorligen kan anses som klassisk i sin oeffterhärmliga, af konstnärlig sans burna komik. Förträffliga i sitt slag äro ock hr *Hagman-Andersson* och *Lundberg-Pettersson*. Å vår bildgrupp, återgifvande den senaste rollbesättningen, stå *Lundberg-Pettersson* längst till vänster, *Hagman-Andersson* i midten och *Bäckström-Lundström* längst till höger.

Det äldriga lustspelet verkar fortfarande mycket roande, och hr *Emil Norlanders* nyinlagda kupletter innehålla många lustiga anspelningar på dagsändelserna, anspelningar, hvilka ej ha mera att skaffa med själfva lustspelet än Svenska akademien med den moderna litteraturen och som just därför verka så öfvermåttan drastiska.

Som en intressant parallellbild till denna teatertrio för dagen meddela vi ock en grupp af de tre första framställarna af de odödliga gesällerna på svensk scen, hrr *Aug. Warberg*, *Gustaf Bergström* och *Frans Hodell*. Längst till vänster, från åskådaren räknadt, står *Hodell-Lundström*, i midten synes *Warberg-Andersson* och till höger *Bergström-Pettersson*.

DAMERNAS MUSIKBLAD, utgifvet af *Ellen Sandels*, har utsändt sitt första nummer för det nya året. Innehållet utgöres af trenne synnerligt anslående kompositioner, nämligen: »*Glittrande böljor*», vals tillägnad prinsessan *Ingeborg* af *Ellen Sandels*, »*Melodie*» af *M. Moszkowski* samt »*Gråt ej*», sång af *F. von Heland*. Å omslaget återfinnas därjämte de båda sistnämnde kompositörernas porträtt, äfvensom meddelanden om musiklifvet i hufvudstaden och landsorten, en artikel om »*Verdis* barndom» samt en pikant historia om *Jenny Lind*; m. m. m. m.

Vi begagna ännu ett gång tillfället att anbefalla »*Damernas Musikblad*» i alla hem, där musik idkas. Innehållet synes vara valdt med synnerlig omsorg och priset — 6 kr. pr år för ett 70-tal kompositioner — är ju förvånansvärdt billigt.

Pellerin's Margarin
är bäst!

De bästa sidentygerna

Nyheter i största urval direkt från fabriken.

erhåller man af förstklassigt råmaterial i solida färger. Den, som önskar ett godt, hållbart sidentyg, torde rekvrirera provver från den gamla väl renommerade **Sidenfirman**

E. Spinner & C:ie, Zürich

(förr J. Zürrers sidenfabrik).

SPARA ÖGONEN!

Använd därför alltid

Barnängens Skrif- & Copebläck

med dess milda, behagliga och för ögonen alldeles oskadliga färg!
OBS.! Juryns 1:sta Guldmedalj i Lübeck 1895. Guldmedalj i Bruxelles 1897.
Det enda bläck, som erhöill Guldmedalj i Stockholm 1897.
Guldmedalj på Världsutställningen i Paris 1900.
OBS.! Det enda icke franska bläck, som erhöill så högt pris.

Sparkasseräkning

4 proc. ränta.

Nordiska Kreditbanken
1 Drottninggatan 1
Mynttorget 4 Drottninggatan 102
Hornsgatan 52.

Aug. Hoffmann
Kungl. Hofleverantör.
Pianofabrik
18 Lästmakaregatan 18.
Obs. Instrumenter uthyras.

Kläd

Edra järnsängar med tjock papp i färdigskurna format från
Aktiebolaget Forsså Träpappfabrik
Näsvisken.
3 Guldmedaljer.

Hur skall man

med **liten kostnad** och ringa risk få **stor inkomst?**

Därom gifves gratis anvisning till en hvar som sänder svar märkt "Försök en gång" under adr.:

S. Gumæli Annonsbyrå
Stockholm f. v. b.

BRA! BILLIGT!

Promenaddräkter (Jaquett och Kjol) efter beställning af utm. goda varma tyger från 35 kr. i ett för allt.

FRU ÖRNS ATELIER,

19 Tunnelgatan.
Obs. Bal- och Supedräkter. Välkänd, eleg. stil.

Capsuloids
Kvaliteten icke kvantiteten af järn frambringar nytt rikt blod.

Capsuloids har kvaliteten och den noga kvantiteten som blodet dagligen kan absorbera.

Det i följande rekommendation omtalade, utmärkte resultatet är framkalladt af det nya, rika blod, som är frambragdt genom att taga endast 3 Capsuloids dagligen.

The Capsuloid Comp. 15/10 1901.
Undertecknad har i 2 år lidit af ofta återkommande svimningsanfall, varit blek, utan aptit och har alltid känt sig trött. Jag tog då 3 Capsuloids dagligen och trots det jag endast har använt 2 askar, har jag sedan icke haft ett enda svimningsanfall. Jag har fått en god kulör, en utmärkt aptit, har tilltagit 5 pd i vikt och den ständiga känsla af trötthet har övergifvit mig. Jag är 30 år gammal och har 2 barn. Köpenhamn, Nikolajgade 20, 4 tr. Högaaktningfullt **MARTHA LARSEN.**

Capsuloids erhållas å alla apotek å kr. 2,50 pr ask. Enda fabrik **Capsuloid Company, 31 Snow Hill, London.**

Hosta,

hals- och bröstkatarrer

öfvergå vid bristande vård och användande af överksamma medel icke sällan till svårare kroniska sjukdomar. Ett godt behandlingsmedel till förekommande häraf är fil. dr P. Håkansson's Salubrin, om det användes enligt beskrifning till värmande omslag, gurgling och inandning; fördelaktigast och bäst är att för inandningen använda Salubrininandningsapparat.
Allmänheten varnas mot efterapningar af fabrikatet.
Salubrin tillhandahålles i parfym-, speci- och färgaffärer. Partilager hos Geijer & C:o, Stockholm.

Fru Örns Atelier,

STOCKHOLM,

19 Tunnelgatan 19.

Specialité: Kappor, Promenadkostymer, Brudutstyrlar.
Londoner-, Pariser-, Wiener mode.

KNEIPP BADEN,
Kurort. Vattenbehandling m. m. Öppen året om.

SYATELIER
FÖR
LINNEUTSTYRLAR
DAMMÄNDROAR
SÄRMÅLLAR
FÄRDIGT KLÄDDA
SÄRMÅLLAR
STÖRSTA SORTIMENT
BILLAGASTE PRISER I S
KARL H. NYMANS
HJVTÄRVAR, TRIKÅ & VÄFNADSAFFÄR.
17 NAMNGATAN 17
STOCKHOLM
STYRT URVAL AF BOMULLS & VYLEKLÄDNINGSSTYGER
PRUSKURANTER OCH PROVER SÄNDAS FRANCO

Allm. telefon: 8 68, 47 35, 47 36.

Rikstelefon: 1 79.

Olaus Olssons Kolimport-Aktiebolag

etableradt i Stockholm 1880.

1:a Anthracit.

Hushållskol. Cokes. Briketter.

Hernösands Ensk. Bank

Kungsträdgårdsgatan 16.

Sparkasseräkning — Kassafack.

från 15 kronor för år.

Värdehandlingar mottagas till förvaring och förvaltning af **Notariatsafdelningen.**

STOCKHOLMS INTECKNINGS-GARANTI-AKTIEBOLAGS

BRAND- och DYRKFRJA

FÖRVARINGSHVALF

(öppna alla söckendagar kl. 1/2 10—4)

innehållande ca 1,650 st. skåpfack. Årlig hyra för fack, beroende af storleken, 20, 25, 35, 50 kronor. Testamenten, gåfvobref och dylika handlingar emottagas till förvaring; äfvenledes emottagas värdepapper i öppet förvar.

Margarin-Aktiebolaget ZENITHS MARGARIN

är det förnämsta. Särskildt framhållas

Gräddmargarin-kvaliteterna Zenith, Special o. Rex.
Inga kemiska tillsatser. Den enastående friska goda smaken och aromen utslutande genom öfverlägsna arbetsmetoder och utmärkte råvaror.
Guldmedalj i Gefle i år. **Högsta utmärkelse.**

I likhet med föregående år utförsäljas

Hvita broderade Remsor

(extra prima kvalitet å madapolam)

med extra rabatt å hvarje stycke,

äfter å hvita och crème **knypplade Spetsar**, hos

J. F. HOLTZ,
H. M. Drottningens Hofleverantör,
Mode- och Sybehörsaffär,

5 Brunkebergstorg 5, 35 Stora Nygatan 35
och 8 Sturegatan 8, Stockholm.

OBS.! Order från landsorten exp. omgående. Prover sändas på begäran.

Hemmet Toranäs,

nära Näsjö i Norra Småland, med vackra omgifningar samt högt och friskt läge vid sjö, mottager från och med 1902 års ingång ett mindre antal betalande manliga patienter (alkoholister).
Ljus, hemtrolliga rum. Naturenlig kurbehandling. Godt bord. Sorgfälligt läkarevård och tillsyn. Prospekt m. m. sändes på begäran af föreståndarinnan fru Ida Phalen, Toranäs & Näsjö, eller af friherre Joseph Hermelin, Ulfåsa & Motala.

En glädjepost för alla mödrar

är helt visst underrättelsen, att de äfven för det nya året kunna prenumerera på »Barngarderoben», denna ovärderliga skatt och hjälpreda i tusentals svenska hem, där små slitvargar göra mammorna beständiga toalettbekymmer. Alla dessa kan dock »Barngarderoben» lyfta från deras skuldror. Med sitt en gång i månaden utkommande 8-sidiga nummer, innehållande bortåt ett hundratal illu-

Barn-Garderoben

strationer, öfver allt som hör till våra barns dräkt från de spädaste åren till vuxen ålder, och åtföljdt af en stor dubbelsidig mönsterbilaga ersätter tidningen mångfaldt den ringa prenumerationsaf-

giften af 3 kronor pr år genom den nytta och den besparing, som dess praktiska vinkar och råd bereda hvarje hem. Otaliga tacksamma prenumeranter rundt om i vårt land lofpriså också »Barngarderoben» som

den mest praktiska tidning i sitt slag.

Aktiebolaget Stockholms Diskontobank,

Hufvudkontor: Regeringsgat. 1,
Afdelningkontor: Hötorget 8.
Högsta depositionsränta ... 5 %
Sparkasseränta 4 »
Checkräkningsränta 2 »
Kreditvänta 5 1/2 »

Bankaktiebolaget Stockholm—Öfre Norrland, 6 Drottninggatan 6.
Hushållräkning 4 %.
Kassafack till 15, 20, 25 kronor.

Göteborgs Enskilda Bank
Brunkebergstorg 12.
Sparkasseränta 4 proc.

Första klass Privathotell en och två trappor upp
8 Birger Jarlsgatan (f. d. 10),
Stockholms fornämsta gata,
Rikstelefon 44 01. — Allm. Telefon 125 39.
Edla Carlsson.

Clara Fabriks Stearinljus

Toilettapper,
af bästa kvalitet, sändes mot efterkrav i paket å 2 eller 5 kr. fraktfritt pr järnväg från **Bäckhammars Nya Aktiebolag,** adr. Värml. Björneborg.

VILH. LANGES
— Fotografiatelier —
38 Grefgatan 38
rekommanderar ett förstklassigt arbete till moderata priser.
Allm. tel. 111 66. (A. R. R. 74)

CARL BROMAN & C:o,
Manufakturaffär och Damskrädderi.
Lager af franska Siden- och Viljettyger.
34 Drottninggatan 34, STOCKHOLM.

Roséns pensionat,
Smålandsgatan 28 & Norrlandsgatan 13, emottager helpensionärer till ett begränsadt antal samt resande för längre och kortare tid.

Tidaholms Fantasimöbler,
rikhalt. urval i fornord. stil. Fullst. rumsmöblemang utföras i alla olika variationer efter order. Mod. mönster för glöddränn. o. kollorering uppläggas, glöddränn verkställes. Begär prisuppgifter från **Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm.** (Försäljningsmag. Beridarebansg. 27, Sthlm.)